

آفتاب دانایی در خانه همسایه

گزارشی از کلاس درس ریاضی مدرسه یعقوبی شهر هرات افغانستان

هفتم تا نهم چه می‌گذرد. سیف‌الدین رادمهر مدیر مدرسه یعقوبی که خودش در رشته هنرهای تجسمی تحصیل کرده امروز به خاطر ما با دو نفر از دانش‌آموزانش به مدرسه آمده‌اند. هماهنگی برای این ارتباط را از طرف ما، دوستان مؤسسه «نمو بال» در تهران برقرار کرده‌اند و مرتب تلاش می‌کنند تا این ارتباط برقرار بماند تا گشت و گذار اینترنتی ما قطع نشود. مهندس محمدرضا بیاتی کنار ما حضور دارد و به اتفاق این گفت‌وگو را پیش می‌بریم. کنجکاو هستیم تا اول از کتاب ریاضی این پایه‌ها بدانیم که دانش‌آموزان آن‌ها چه مباحثی را در پایه‌های هفتم تا نهم می‌خوانند. یک تصویر ذهنی هم از افغانستان در پیش خودمان داریم و دلمان می‌خواهد این تصویر برایمان روشن‌تر بشود. رادمهر مدیر مدرسه از همان اول گفت‌وگو می‌گوید: ما نزدیک

همچنان برقرار است. با ما بیابید تا بدانیم اینجا چه خبر است. اینجا کلاس‌ها ۳۰ نفره است اما الان به خاطر کرونا کسی به مدرسه نمی‌آید و بچه‌ها باید از طریق آموزش مجازی درس را دنبال کنند دختران صبح‌ها و پسران بعد از ظهرها به مدرسه می‌آیند. ساختمان مدرسه چند طبقه است و آزمایشگاه آن در طبقه چهارم قرار دارد. آزمایشگاه صرفاً برای درس علوم نیست و کیت‌های متعددی در آن قرار گرفته تا بچه‌ها از طریق این کیت‌ها بتوانند ریاضی را بهتر یاد بگیرند. این‌طور که مدیر مدرسه می‌گفت، اینجا بچه‌ها در فصل زمستان تعطیل هستند و بقیه سال را در مدرسه تحصیل می‌کنند. از اول بهار تا برج آخر خزان یا همان پاییز خودمان، مدرسه از اول صبح تا عصر برقرار است. ما اینجا آمده‌ایم تا بدانیم در کلاس درس ریاضی پایه‌های

اول صبح یاد حرف آن دانش‌آموزی افتادم که گفته بود، ریاضیات چه کاربردی در زندگی ما دارد که باید این همه فرمول یاد بگیریم و تمرین حل کنیم. به خودم گفتم خب، اگر این ریاضی و حساب و هندسه نبود ما الان چطور می‌توانستیم از وسط شهر تهران، خودمان را ظرف چند دقیقه به آن همسایه دیوار به دیوار روی نقشه برسانیم و در مجموعه آموزشی یعقوبی در شهر هرات افغانستان گشت و گذار کنیم و با مدیر مدرسه و دو نفر از دانش‌آموزان پایه‌های هفتم و نهم درباره کلاس درس ریاضی آن‌ها صحبت کنیم؟ اینترنت، شبکه‌های اجتماعی، دنیای مجازی و انتقال صوت و تصویر را که اگر خوب بررسی کنیم، پایه و مبنای ریاضی دارد. کرونا در هرات افغانستان هم کلاس‌های حضوری این مدرسه را دچار اختلال کرده اما درس و مطالعه

مرز ایران هستیم و شاید برایتان جالب باشد که بدانید کتاب‌های ما به زبان فارسی است. در طول مدتی که کرونا آمده شاید کلاس حضوری تعطیل شده اما تلاش کردیم بچه‌ها از طریق اینترنت و آموزش مجازی درس‌ها را دنبال کنند. کسانی هم که در این زمینه مشکل دارند می‌توانند حضوری به مدرسه بیایند و درس‌ها و مطالب را از طریق فلش مموری دریافت کرده و با خود به خانه ببرند و در منزل درس را دنبال کنند. مباحث کتاب درسی ریاضی پایه‌های هفتم تا نهم هم شامل، تناسب و نسبت، جذر، معادلات الجبر، عدد صحیح، جبر و معادله، زاویه‌ها، پاره‌خط، تقارن، عدد اول، حجم و سطح، منشور، توان، برادر و مختصات، آمار و احتمال، کسرها و مطالب نظیر این است.

می‌پرسم: کتاب‌های درسی بقیه مناطق و استان‌های افغانستان هم به زبان فارسی است؟ می‌گوید: مباحث مثل هم است و حتی کتاب‌ها در افغانستان چاپ می‌شود اما در مناطق دیگر، کتاب‌ها به زبان مردم همانجا است. برای مثال برخی کتاب‌ها به زبان پشتو منتشر می‌شود. می‌گویم: غیر از ریاضی چه مباحث و موضوعات دیگری را دانش‌آموزان باید بخوانند؟ می‌گوید: در پایه‌های هفتم تا نهم، بیولوژی، کیمیا (شیمی)، دروس اسلامی، ریاضیات (شامل هندسه حساب و مثلثات) درس عربی، زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات پشتو، مضامین انگلیسی و چند مبحث دیگر را باید فرا بگیرند. ما حدود ۱۸ عنوان درسی برای این سه پایه در سال تحصیلی داریم. برای اینکه بچه‌ها را آن هم در زمان

کرونا در مدرسه معطل نگه نداریم سراغ یکی از آن‌ها می‌رویم. با مریم صدیقی که ما را از طریق ارتباط تصویری گوشی تلفن همراه کنجکاوانه نگاه می‌کند، ادامه می‌دهیم. او در پایه نهم درس می‌خواند و خیلی سلیس فارسی را حرف می‌زند در حالی که تاکنون به ایران نیامده است. پدر مریم ۱۲ کلاس درس خوانده و شغلش آزاد است و مادرش هم خانه‌دار است. او یک خواهر و برادر کوچکتر از خودش هم دارد.

مدیریت زمان با ریاضی

تا الان چه مطالبی را در درس ریاضی خوانده‌ای؟

● تا الان دربارهٔ دایره، جبر، اعداد ثابت و متحول، زاویه‌های داخلی و خارجی، چیزهایی را یاد گرفته‌ام.

الان در دوران کرونا یادگیری شما چطور است؟

● معلم‌ها برای ما فیلم‌های آموزشی تهیه می‌کنند و ما در این دوران از طریق فیلم‌ها یاد می‌گیریم اگر هم سؤالی داشته باشیم به ما جواب می‌دهند. ما در مدرسه کیت‌های آموزشی داریم و معلمان ما را راهنمایی می‌کنند تا خودمان در منزل با وسایلی که در اختیارمان هست مانند کاغذ ابزارهای کمک آموزشی بسازیم و از آن‌ها برای یادگیری با راهنمایی معلم استفاده کنیم.

درس ریاضی را چقدر دوست داری؟

● من به ریاضی خیلی علاقه دارم و مضامین (موضوعات و مباحث) آن را خیلی دوست دارم. من به (ساینس) علوم، ریاضی و فیزیک علاقه دارم.

چرا ریاضی را دوست داری؟

● برای اینکه ریاضی در زندگی روزمره ما استفاده‌های زیادی دارد. در هر زمینه‌ای که نگاه کنیم چه هنر چه بانکداری کاربرد زیادی دارد و من به همین دلیل به آن علاقه دارم.

یکی از کاربردهای ریاضی را بگو؟

● یکی از کاربردهای ریاضی، مدیریت زمان است. تا زمانی که ما در ریاضیات معلومات لازم را کسب نکرده باشیم، نمی‌توانیم زمان خود را مدیریت کنیم. شما فرض کنید برای مطالعهٔ کتاب

ریاضی باید زمان را مدیریت کنید اگر نتوانید این زمان را با استفاده از دانش ریاضی مدیریت کنید نمی‌توانید کار خود را انجام دهید. مثلاً اگر شما نتوانید برنامه‌ریزی درستی در یک ساعت داشته باشید در آن مدت زمان نمی‌توانید آن درس را درست یاد گرفته و مفاهیم آن را بفهمید و درک کنید. مدیریت زمان و برنامه‌ریزی صحیح نیاز به تسلط و آشنایی با ریاضی دارد.

شما می‌گویید ریاضی کاربرد در زندگی ما دارد. مثلاً از کسر، تناسب و زاویه کجاها می‌توان استفاده کرد؟

● وقتی به شکل‌های اطراف خود نگاه می‌کنید در تمام آن‌ها، اشکال هندسی را می‌بینید. در واقع وقتی به درستی به آنچه خداوند خلق کرده نگاه کنیم، می‌توانیم هندسه را در آن‌ها پیدا کنیم. اگر نگاهی به طبیعت و میوه‌هایی که از آن استفاده می‌کنیم داشته باشیم، شکل‌های هندسی را در آن‌ها به خوبی می‌بینیم همچنین وقتی اعداد را درست نشناسیم در زندگی نمی‌توانیم، اقتصاد خود را مدیریت کنیم و در خرید و فروش و تجارت موفق باشیم.

شما که به علم علاقه دارید و ریاضی را دوست دارید دلتان می‌خواهد در آینده چه کاره باشید؟

● خوش دارم که دکتر باشم. مردم افغانستان رنج و درد زیاد دیده‌اند. بنابراین دوست دارم به سلامت آن‌ها بتوانم کمک کنم.

وقتی در ریاضی سؤالی داشته باشی که نتوانی جوابش را پیدا کنی آن وقت ...؟

● وقتی که به مکتب یا همان مدرسه می‌آیم از اساتیدم کمک می‌گیرم. ما در دوران قرنطینه وقتی گاهی برای گرفتن فیلم آموزشی به مکتب می‌آییم، اگر سؤالی هم داشته باشیم از استاد می‌پرسیم. وقتی هم ارتباط آنلاین داشته باشیم سؤال می‌کنیم.

مریم که دانش‌آموز کوشا و فعالی است، به دیگر دانش‌آموزان در محلهٔ خودشان هم آموزش می‌دهد و هر کجا سؤالی باشد، درصدد یافتن پاسخ آن هست. به همین خاطر، بچه‌های سال‌های پایین‌تر

از او کمک می‌گیرند. علاوه بر این، او و دوستانش خیلی به فعالیت‌های گروهی برای مطالعه و یادگیری اهمیت می‌دهند و گاهی به صورت گروهی، مباحث درسی از جمله ریاضی را دنبال می‌کنند و به کمک همان فیلم‌های آموزشی مدرسه، برای خودشان با وسایل دور ریختنی، ابزارهای ساده کمک آموزشی می‌سازند. اگر سرعت اینترنت خوب باشد، در آن جست‌وجو می‌کنند و نکته‌های جدید را یاد می‌گیرند.

از حمل تا قوس

با مریم، این خانم دکتر آینده خداحافظی می‌کنیم و به سراغ فردین رضانی دانش‌آموز پایه هفتم می‌رویم که حالا روبه‌روی ما نشسته و از کیلومترها فاصله به پرسش‌های ما جواب می‌دهد.

می‌پرسم آقا فردین تا حالا شده به دوستانت ریاضی درس بدهی؟

لبخند می‌زند و می‌گوید: در دوران کرونا من به تعدادی از بچه‌ها درس دادم آن‌ها گاهی به خانه ما می‌آیند و با هم درس می‌خوانیم.

می‌گوییم: این آموزش از راه دور و مجازی برایت دشوار نیست؟

می‌گوید: سعی می‌کنم از طریق آموزش فیلم‌ها درس را یاد بگیرم اگر هم سوالی داشته باشم از معلم‌مان می‌پرسم.

فردین، تاریخ را دوست دارد اما ریاضی را بیشتر. او معتقد است در زندگی امروز که بخش مهمی از آن اقتصاد و تجارت، آمار، بانکداری و مهندسی است اگر می‌خواهیم موفق باشیم باید ریاضی و دروس مرتبط با آن را خوب یاد بگیریم و بفهمیم. صرف حفظ کردن در آینده به ما کمکی نمی‌کند.

برای درس ریاضی چقدر وقت می‌گذاری؟

ما در هفته ۵ ساعت کلاس ریاضی داریم. آن روزها که مدرسه برقرار بود معلم درس می‌داد، ما گاهی تمرین‌ها را سر کلاس حل می‌کردیم و گاهی در منزل. به ما یاد دادند که باید برخی از مسائل را به صورت گروهی با هم حل کنیم تا بهتر یاد بگیریم الان هم در دوران کرونا سعی

می‌کنیم همین کار را با دوستانم در منزل دنبال کنیم. ما یکسری کیت‌های ریاضی داریم که شامل شکل‌های هندسی و سایر ابزارها است که از آن‌ها برای یادگیری ریاضی استفاده می‌کنیم.

آیا غیر از کتاب درسی خودتان به منابع ریاضی دیگری هم دسترسی دارید؟

بله کتاب‌هایی در اختیارمان هست در کتابخانه مدرسه که هم می‌توانیم انفرادی کتاب را گرفته و مطالعه کنیم و هم برای کار گروهی از آن‌ها کمک بگیریم

آیا در مدرسه مسابقات ریاضی هم دارید؟

بله مسابقاتی در مورد اشکال هندسی، نسبت‌ها و تناسب داشتیم. البته ما مسابقاتی هم داریم که با مدرسه‌های دیگر برگزار می‌کنیم و شاگردان نخبه و ممتاز هر مدرسه با هم رقابت می‌کنند. مثلاً یکی از مسابقاتی که ما شرکت می‌کنیم مسابقات کانگورو است.

آیا در منزل کسی هست که از او بتوانی کمک بگیر برای درس ریاضی؟

پدرم تحصیل نکرده و مادرم در خانه کار می‌کند. البته من هفت خواهر و یک برادر هم دارم خواهر بزرگتر من کلاس ۱۲ را تمام کرده است. اگر سوال درسی داشته باشم از خواهر بزرگم می‌پرسم. البته من کلاس آموزشی هم می‌روم

خودت چه حرفه‌ای را دوست داری؟

من معلمی را دوست دارم. در خانواده ما کسی معلم نیست.

در طول یک سال چه مدت مدرسه می‌روید و چند بار امتحان ریاضی دارید؟

ما از ماه حمل تا قوس به مدت ۹ ماه مدرسه می‌رویم و چهار بار امتحان ریاضی داریم.

وقتی حرف رسید به معما، بازی، پازل و سرگرمی‌های ریاضی انگار گل از گلش شکفت. لبخندی زد و با شوق ادامه داد: من معماها و بازی‌های ریاضی را خیلی دوست دارم و گاهی از طریق اینترنت آن‌ها را دانلود می‌کنم و بازی می‌کنم این طوری هم سرگرم می‌شوم و هم

کنکته‌های ریاضی یاد می‌گیرم.

به عنوان سؤال آخر از فردین می‌پرسم آیا تا به حال به ایران آمده‌ای و او در جواب می‌گوید نه اما دوست دارم بیایم از نزدیک مدرسه‌های شما را هم ببینم.

رشد برهان ریاضی در افغانستان

بچه‌ها می‌روند و ما دوباره گفت‌وگو را با آقای رادمهر ادامه می‌دهیم. او در حین گفت‌وگو برای من از طریق اینترنت تصاویری از کتاب درسی و مدرسه را می‌فرستد و می‌گوید: هر ساعت کلاس درسی بچه‌ها در اینجا زمانی که مدرسه باز باشد ۴۵ دقیقه است. آزمون‌ها هم به صورت کتبی و هم به صورت عاجل (شفاهی) برگزار می‌شود. وقتی صحبت به مجله‌های ریاضی در افغانستان مثل مجله برهان ریاضی خودمان می‌رسد، مهندس بیاتی و رادمهر مدیر دبیرستان هر دو می‌خندند. همین خنده برای من سؤال می‌شود و آقای رادمهر می‌گوید: ما متأسفانه این جا مثل شما مجله‌های ریاضی نداریم. در حالی که خیلی سخت به آن‌ها نیازمند هستیم. پشت حرف او را مهندس بیاتی گرفته و می‌گوید: چندی قبل کارگاه‌های طرح‌درس‌نویسی با رویکرد آموزش تلفیقی به میزبانی نمودار (در تهران) برگزار می‌شد و مدرسه یعقوبی افغانستان یکی از شرکت‌کنندگان بود. جناب سیف‌الدین رادمهر از اشتیاق و انگیزه بالایی برخوردار بود، آن چنان که پس از اتمام دوره، این ارتباط آموزشی حفظ و فعالیت‌های دانش‌افزایی ادامه پیدا کرد. در این برنامه تعدادی از مجلات رشد را که در اختیار داشتیم به این دوستان هدیه کردیم.

نزدیک ظهر شد و گزارش ما به انتها رسیده بود. در تمام طول این مدت چند بار اینترنت قطع و وصل شد و دوستان خوب ما یعنی آقای بیاتی و همکارانش تمام تلاش خود را کردند تا این ارتباط برقرار بماند و ما بتوانیم از این مدرسه گزارش داشته باشیم. این گزارش فرصت خوبی را فراهم آورد تا نگاهی به یکی از مدارس و کلاس‌های ریاضی در هرات افغانستان داشته باشیم. هر تجربه، درسی در زندگی است.

